

Aldona Liobytė

DEVYNIABROLĖ

Trijų veiksmy scenos pasaka vaikams

VEIKĖJAI

ELENYTĖ

KIŠKELIS

MEDŽIOTOJAI

DEVYNGALVIS

GEGUTĖ

LAUMĖ RAGANA

JUODBĖRĖ, KIAULĖ, ŽIRGAI

DEVYNI BROLIAI, kurie gali vaidinti juodbėrę, medžiotojus, devyngalvį, kiaulę, žirgus ir patys save

PIRMAS VEIKSMAS

Giria. Važiuoja Elenytė ratukuose, pasikinkusi savo juodbėrėlę

ELENYTĖ (*dainuoja*).

Sužvenk, kumelėle,

Sužvenk, juodbėrėle,

Kur tavo devyni sūneliai,

Ten mano devyni broleliai.

Kumelėlė sužvengia, toli atsiliepia žirgų žvengimas

Dar labai toli, dar už šimto mylių. Mes čia sustosim pasiganyti, aš pauogausiu. Baisiai išalkau, o jau visa suvalgiau, ką buvau į kelią įsidėjusi. Ir duonytę nebuvelę, ir sūrį supuvėlį. Užtat turiu devynias bandeles broleliams. Su cukrum, riešutais ir kvepiančiom šaknelėm. Lauktuvių. O jauniausiajam broleliui – antytę nulipdžiau. Pyraginę. Su vyšnių akelėm. Tai džiaugsis. Ir devynis linų kuodelius įsidėjau. Ir savo verpstę. Suverpsiu ir išausiu jiems marškinėlius. Ko jie taip ilgai užsibuvo už devynių upių ir devynių girių? Jau devyneri metai, kai jie išjojo į karą. Mane va tokią (*rodo kokią*) paliko. Ar pažins dabar? Tyčia nesakysiu, kas aš. Pakeleivė, ir tiek. Prašysiuos naktigulto. O iš ryto kiekvienas ras prie savo lovos po bandelę. Tai džiaugsis radę! Motinėle tokius pyragus kepavo. Tada pažins mane.

Kumelė žvengia

Ir tu džiaugies? Ir tave tavo sūneliai pažins! O jeigu mudviejų nepažins? Jeigu suvalgys pyragus ir – nieko? Tada... Tada aš būsiu su jais tol, kol visiems marškinius išausiu. Iš marškinių pažins. Motinėle tokius ausdavo. Tai bus ašarų...

Kumelė žvengia

Ir tu verki? Neverk, tavo sūnūs tikrai prisimena tave. Kai tu šauki, atsiliepia. O į mano balsą kas atsiliepia? (*Dainuoja*)

Oi, noriu noriu,

Aš miegelio noriu, –

Toli mano tėviškėlė,

Negaliu prieiti.

Aš nusieičia

Į žalią girelę,
Atsigulčia žaliøj girioj,
Po ažuolėliu.

Vėjelis pūtė,
Ažuolėlis užė –
Prastas mano poilsėlis
Po ažuolėliu.

Matai, niekas neatsiliepia. Nebent girios monai.

Šmėkšteli laumė ragana. Girdėti šunų lojimas, šūviai, rėkavimai, balsai eina vis artyn

Gal jie? Gal čia mano broleliai? Kodėl tu nežvengi? Kad tik mano širdis iš laimės nesprogtų. Aš neišsidoosiu, kad esu jų seselė Elenytė. (*Į vaikus*) Ir jūs nesakykit, gerai? Tššš...

Įbėga kiškėlis

KIŠKELIS. Gelbėk mane, Elenyte, medžiotojai vejas, žemė dunda, girdi? Muškietos pokši, girdi? Kur man dėtis? Šunes liežuvius iškorę, akys žaibuoja, dantys klapsi. ...Pražuvau, pražuvau... (*Susigūžęs*) Sakyk – čia ne kiškėlis, čia kelmelis.

ELENYTĖ. Kur man tave paslėpti? Nabagėli tu... Šok į mano ratelius. Greit, greit. Ljšk po pyragais. Po kuodeliais. Neduosiu tavęs šunims, nebijok. Aš paprašysiu savo brolelių... (*Apklostoj*)

Įpuola medžiotojai, trankosi it padūkę, šunes skalija už scenos

I MEDŽIOTOJAS. Kur tas kiškis piškis?

II MEDŽIOTOJAS. Skeltalūpis?

III MEDŽIOTOJAS. Ar matei jį? Jis bėgo tavo pusėn. Šunes jo pėdsakus suodė.

Šunes loja

I MEDŽIOTOJAS. Jau kiškiui galas! Jau nepaspruks! Jis turi būti čia!

Medžiotojai visur šniukštinėja, lenda net po ratukais, apverčia juos, kumelė spardosi

ELENYTĖ (*Į vaikus*). Čia ne mano broleliai. (*Į medžiotojus*) Ką jums padarė tas zuikėlis? Ko jūs taip jį puolat?

I MEDŽIOTOJAS. Jis medžių viršūnes nugraužė.

II MEDŽIOTOJAS. Jis vandenį šulinyje sudrumstė.

III MEDŽIOTOJAS. Jis mano šunelį subadė.

ELENYTĖ. Subadė! Koks nedorėlis! Mačiau jį, mačiau! Jis nubėgo... jis nubėgo... va ten! (*Rodo į žiūrovus*)

MEDŽIOTOJAI. Kur? Va ten? Sakyk dorai – kur?

ELENYTĖ. Jeigu dorai, tai... (*Vėl rodo žiūrovų salę*) Bėkit prie senosios obels ir ten... ir ten apsisukit tūkstantį kartų. Tada dešimt žingsnių į kairę, ir ten... ir ten tupės kiškėlis.

MEDŽIOTOJAI. Vykim kiškį! Kiek kartų apsisukti? Kiek žingsnių į kairę? Kur tas kiškis piškis? Kur ta obelis?

Jie šoka tarp žiūrovų, pyškindami iš vaikiškų šautuvų ir lodami

KIŠKELIS (*išlindęs iš po ratukų*). Aš čia! Ku-kū! Papūskit man į nosį! Tu matei, Elenyte, kokie jie padūkę? Ir už ką? (*Dainuoja*)

Ar už miežio grūdėlių,

Ar už kviečio laiškėlių?

Kad aš būčiau daržan ejęs

Ir kopūsto lapą ėmęs
Nors vieną!

Mano kojos šiaudinės,
O akelės žvaigždinės –
Kai aš lėksiu – nepavysit,
Atsigulsiu – nematysit,
Medžiokliai!

Elenyte, tu geriausia mergaitė visoj girioj ir pievoj, ir dobilų lauke, o aš... o aš... (*Verkia*)

ELENYTĖ. O ką tu? Medžių viršūnes apgraužei?

KIŠKELIS (*kūkčiodamas*). N-ne! Prasčiau!

ELENYTĖ. Vandenį šulinyje sudrumstei?

KIŠKELIS. Ne-ne! Prasčiau!

ELENYTĖ. Šunelį subadei?

KIŠKELIS. N-ne. Aš... aš atsikandau...

ELENYTĖ. Ko atsikandai?

KIŠKELIS. Tavo linų kuo-kuo-delio...

ELENYTĖ. Kuodelio? Oi kiškeli, ar tu tik nemeluoji?

KIŠKELIS. M-meluoju. Pyragėlio... Kad labai skaniai kvepėjo... Tik tokį kąsnelį, kaip beržo lapelį...

Meldžiu – neatiduok manęs medžiotojams. Ir vyšnių uogeles iškrapščiau...

ELENYTĖ. Tai buvo antytė jauniausiam broleliui.

KIŠKELIS. Oi, koks aš bjaurybė, koks nedorėlis... Atiduok mane šunims! Tu mane gelbėjai, o aš... Tegū sau šunes sudrasko mano kailėlių, tegul kaulelius išbarsto, ištašo... Ei! (*tyliai*) šunes... ciu-ciu-ciūūū...

ELENYTĖ. Neatiduosiu tavęs šunims. Gaila pyragėlio, bet tavęs dar gailiau. Man ir pačiai taip magėjo pyragėlio atsikąst... Tik aš didelė – susitvardžiau. Važiuokim drauge, kiškeli. Aš ieškau savo brolių. Jie dar labai toli. Bet aš juos rasiu. (*Dainuoja*)

Sužvenk, kumelėle,
Sužvenk, juodbėrėle,
Kur tavo devyni sūneliai,
Ten mano devyni broleliai.

Kumelė žvengia. Toli atsiliepia žirgai

Girdi, kiškeli? Atsiliepia! Tai ton pusėn mes trauksim.

KIŠKELIS. Aš tave lydėsiu. Ir nuo visokių siaubų baubų tave ginsiu. Matysi, kaip aš tau praversiu! Aš – kiškis narsuolis! (*Dainuoja*)

Apskrita burnytė, perskelta lūpytė,

Ar iš balos tas narsumas mano prigimimo?

Pulsiu visus, subadysiu!

ELENYTĖ. Bus sutiktuvų puota! Pamatysi, kiškeli, ko nemažės! Midaus upeliai tekės, cukrų kalnai kupės! O kokios muzikos gros! Būbnai ir cimbolai! Aš šoksiu su visais broleliais ir nė kiek nepavargsiu! Kaip jie mane mylės – ant rankų nešios! Jie devyni, o aš dešimta, vienintelė jų seselė. Pati mažiausia! Va šitaip šoksim, va šitaip!

Jiedu šoka su kiškeliu, į taktą trepsi ir juodbėrėlė

Šmėkšteli laumė ragana

Staiga sutemsta, dunda žemė, braška laužomi medžiai – atšliaužia devyngalvis

KIŠKELIS (*jo nematydamas*). Nebijok, Elenyte. Kad treptelsiu koja, tuoj bus šviesu!

ELENYTĖ. Saulele, motinėle, ant mūsų, ant mūsų!

Juodbėrėlė neramiai žvengia ir nori bėgti

DEVYNGALVIS. Čia arkliena dvokia!

KIŠKELIS. Elenyte, bėkim, dangus griūva!

DEVYNGALVIS. Čia kiškiena nosį trina!

ELENYTĖ. Nedaryk mums nieko pikta, devyngalvėli. Leisk važiuoti tolyn. Aš Elenytė devyniabrolė...

DEVYNGALVIS. Čia žmogiena atsiduoda. Aš tave praris su visais kriauklais. Nebent... nebent man ką duotum.

ELENYTĖ. O ką aš tau duosiu? Aš pati nieko neturiu.

DEVYNGALVIS. Turi, turi. Zuikį turi.

KIŠKELIS. Atiduok mane ir bėk. Vis vien sveiko kailio nebeišnešiu...

ELENYTĖ. Nesulaukimas jo... Gerai, aš tau atiduosiu kiškelį. Tik užsimerk ir išsižiok. Visos visos tavo akys tegul užsimerkia. Eikš, zuiki, eikš, dabar aš tave įmesiu stačiai į nasrus devyngalviui. (*Kiškeliui*) Tu bėk! Greit spruk! Slėpkis po beržo lapu! Po pušies spygliu! Po eglės sparnu!

Ji svaido pyragus

Ar gardu, devyngalvi?

Kiškelis sprunka

Šitas zuikis pataisytas su šaknelėm ir cukrais, su medaus gabalais.

DEVYNGALVIS. Bimbalais...

ELENYTĖ. Su cinamonais...

DEVYNGALVIS. Su monais...

ELENYTĖ. Su mielėm...

DEVYNGALVIS. Su varlėm...

ELENYTĖ. Jau visą zuikį prarįjai. Dabar leisi mums važiuoti?

DEVYNGALVIS. Leisi leisi; kaipgis, tik pirma aš kumelę praris.

ELENYTĖ. Aš negaliu tau savo juodbėrėlės atiduoduoti. Aš maža ant jos jodinėjau. Mes su ja važiuojam brolių ieškoti. Kur jos devyni sūneliai, ten mano devyni broleliai. Jie čia tuoj atjos! Matysi! Jie turi šveitrius kardus!

DEVYNGALVIS. Kol jie atjos, aš kumelę suės. Neužkalbinėk man nasrų.

ELENYTĖ. O paskui leisi mane gyvą?

DEVYNGALVIS. Leisi leisi, kaipgis, tik duok šen greičiau tą kumelę.

ELENYTĖ. Nesulaukimas tavo! Eikše, juodbėrėle. O tu, devyngalvi, užsimerk ir išsižiok. Aš tau kumelę gabalais svaidysiu. (*Rodo juobėrėlei, kad bėgtų*) Tu niekados neragavai tokių skanių kuodelių, aš norėjau pasakyti, tokių skanių kumelių.

Ji svaido kuodelius pagal muzikos taktą

DEVYNGALVIS (*krenšdamas*). Kažkas už žando užkliuvo!

ELENYTĖ. Pagraibyok už žando – tai kumelės koja.

DEVYNGALVIS. Kažkas į dantis įsivėlė.

ELENYTĖ. Pagraibyok už dantų – tai kumelės karčiai.

DEVYNGALVIS. Kažkas į gerklę įstrigo.

ELENYTĖ. Pagraibyok gerklėj – tai kumelės galva.

DEVYNGALVIS. Aš niekados nemanė, kad tokia sprangi kumelė. Pilni žabtai šiaudy, stagarų ar kitokių skudurų. Merga merga, duok man est.

ELENYTĖ (*vaikams*). Aš jau nieko nebeturiu. Ką aš galiu jam duoti? Nebent savo verpstelę? Devyngalvi, devyngalvi, dabar gausi užsigardžiuoti skaniausią juodbėrėlės kauliuką. (*Meta jam verpstę*)

DEVYNGALVIS (*triuškindamas verpstę*). Šlykštūs kriauklai. Rakštj liežuvin įsivariau.

ELENYTĖ. Na, dabar tu jau sotus. Suėdei zuikelį ir kumelėlę...

DEVYNGALVIS. Slibinas iš bado ir vabolę ėda...

ELENYTĖ. Tu dabar sotus ir leisi mane gyvą ir sveiką toliau keliauti.

DEVYNGALVIS. Taigi taigi kaipgis, leisi. Tik pirma tave praris. Devyniabrole, devyniabrole, aš tave pjausiu.

ELENYTĖ (*įsikaria į medį*). Pjausi pjausi – pats galą gausi. Aš žinau – devyngalviai nemoka į medį kabarotis, nemoka!

DEVYNGALVIS. Jeigu aš norės, tai ir į medį įsikars. (*Bando lipti, griūva, kriokia*)

ELENYTĖ (*svaido šakeles*). Še tau, še tau, kerėpla neraliuotas. Tupėk čia sau, kol sprogsi!

DEVYNGALVIS. Nei aš sprogs, nei ką. Prarijau zuikį, prarijau kumelę, dabar tave dzankt, nuo šakos bankt, su devyniais liežuviais per sprandą pokšt, amen riks, nebėr šmiks!

ELENYTĖ. Nebus tau nei riks, nei šmiks. Atjos mano devyni broleliai ir nukapos tau devynias galvūzes marmūzes.

DEVYNGALVIS. Kol broliai atjos ir nukapos, aš medį grauš, grauš, kol ažuolas dzankt, ant šono bankt, tada tau su devyniais liežuviais per galvą pokšt, amen riks, nebėr šmiks!

Jis pradeda graužti ažuolą, net skiedros krinta

ELENYTĖ. Pala, negraužk, dantys tau išbyrės. Koks tu būsi slibinas be dantų? Paklausyk – mano broliai gyvena ten, kur žalias gojus, stiklo mūras, kur aukso gegužės kukuoja, sidabro karveliai burkuoja.

DEVYNGALVIS. Aš praris ir gegužes, ir karveles.

ELENYTĖ. Iš tikrųjų jis jau ažuolą apgraužė. Putos iš nasrų drimba, skiedros tyška... (*Į vaikus*) Kas man daryti? Jis mane praris! Nebematysiu devynių savo brolelių. (*Verkia*)

Kukuoja gegutė

Gegutėle raiboji! Girdi mane?

Gegutė vėl kukuoja

Dabar žinau, kad girdi. Tai nuskrisk pas devynis mano brolelius ir tark jiems šitaip:

Devyni broliai

GEGUTĖ. Ku-kū!

ELENYTĖ. Jūsų seselė

GEGUTE. Ku-kū!

ELENYTĖ. Pati dešimta

GEGUTĖ. Ku-kū!

ELENYTĖ. Ažuole sėdi

GEGUTĖ. Ku-kū!

ELENYTĖ. Devyniagalvis

GEGUTĖ. Ku-kū!

ELENYTĖ. Baigia jau graužti!

GEGUTE. Ku-kū!

ELENYTĖ. Lakinkit kurtelius

GEGUTE. Ku-kū!

ELENYTĒ. Galąskit šobleles

GEGUTE. Ku-kū!

ELENYTĒ. Vaduokit seselę!

GEGUTĒ. Ku-kū!

ELENYTĒ. Dabar tu viską žinai, tai skrisk, paskubėk, matysi, kaip jie džiaugsis apie mane žinią gavę. Kaip jie puls seselę vaduoti! Skrisk, skrisk ir grįžk ne viena!

DEVYNGALVIS. Aš pavysiu ir prarysiu visus gegužius! Jau medis siūbuoja, tuoj grius! Tai skanus mergaitė, saldu gardu kaip du medu!

ELENYTĒ. Nejaugi jis iš tikrųjų mane suės? Nejaugi gegutė nesuras mano brolelių? Nejaugi jie neatjos manęs vaduoti? (*Dainuoja*)

Sunku giriai be gegulės,

Taip man jaunai be motulės.

Sunku krūmui be paukštelių,

Taip man jaunai be brolelių.

DEVYNGALVIS. Nėra tavo brolelių ir niekados jų nebuvo. Aš jau dešimt metų ir šimtą čia gyvena, dešimt mergų ir šimtą suėdė, o nė vieno brolelio nematė. Tu juos išsigalvojai. Jų nėra. O jeigu aš juos pamatys, taip pat sutašys.

ELENYTĒ. Nesulaukimas tavo! Jie turi ristus žirgus! Jie turi aštrius kardus. Jie tave sukapos, sukapos, sukapos!

Kukuoja gegutė

Va, jau skrenda gegutė su gera žinia. Tuoj išgirsi: žemė dunda, gilės nuo ąžuolo krinta, mano broliai joja!

GEGUTĒ. Aš nuskridau ten, kur žalias gojus, stiklo mūras, kur aukso gegužės kukuoja, sidabro karveliai burkuoja, atsitūpiau ant vyriausiojo brolio palangės ir užkukavau, kaip prašei.

ELENYTĒ. Ir jie bemat palakino kurtus, išgalando šobles ir jau joja manęs vaduoti?

GEGUTĒ. Vyresnysis tavo brolis tarė: vykit šalin girios paukštį! Ko ji čia, palangėn atskridus, ausis kurtina? Mūsų gegutės auksinės, o karveliai sidabriniai!

ELENYTĒ. O pas jauniausiąjį brolelį, o pas jį ar buvai nulėkus? Ar davei žinią?

GEGUTĒ. Buvau. Daviau žinią. Ten tokios muzikos trenkia, kad jis manęs neišgirdo. O kai išgirdo...

ELENYTĒ. O kai išgirdo?

GEGUTĒ. O kai išgirdo, nuvijo.

ELENYTĒ. Nuvijo?.. Skrisk dar kartą, gegutėle. Pasakyk jam... Ne, verčiau nunešk jam mano žiedelį. Tai motulės žiedelis. Jis pažins. Įmesk jam pro langą.

DEVYNGALVIS. Skrisk, skrisk, kai grįši, rasi tik Alenos kurpes. Ir bus jai dzankt, ant šono bankt, devyniais liežuviais per kuprą pokšt, amen riks, nebėr šmiks!

ELENYTĒ (*dainuoja*).

Broleliai mano,

Jaunieji mano,

Kam išjojot į karelij?

Jau manęs nematysit,

Jau neaptversit mano darželio,

Jau neišarsit linų laukelio.

DEVYNGALVIS. Ko čia zyzi kaip koks uodas? Nori? Aš bus tau geras.

ELENYTĒ. Noriu.

DEVYNGALVIS. Aš neris tavęs gabalais. Kumelė labai negardi buvo gabalais. Ir sotumo jokio. Aš išsižišos, o tu pati man į nasrus įšok. Vis vien jau ąžuolas griūva.

ELENYTĖ. Tai kad aš nemoku.

DEVYNGALVIS. Ko nemoki?

ELENYTĖ. Iškart į devynis nasrus įšokti. Gegužėle, paskubėk! (*Į vaikus*) Ar jos dar negirdėti? Girdėti! Broliai joja!

DEVYNGALVIS. Tai šok į dešimtus. Pala pala, ar aš turi dešimtus nasrus? Ne? Tai šok, tai šok... O kas ten trinka? O ko žemė dunda? Devyniabrole, devyniabrole, ar ne tavo broliai su kurtais atjoja?

ELENYTĖ. Tai ne mano broliai.

Tai vėjas ūžia,

Medžiai griūva,

Skujelės byra.

DEVYNGALVIS. Broliai ūžia, žemė griūva, kurtai byra... Kiek tų tavo brolių? Devyni? Tai kiekvienai mano galvai po du? Aš ne kvailas, nemanyk, jie gali su šoblėm dzankt, ant šono bankt... Verčiau aš bėgs. Po variniu tiltu, į savo urvą. (*Šliaužia, dingsta iš akių*)

Atbilda juodbėrėlė su ratukais. Ratukuose kiškelis. Elenytė šoka į vežimėlį

KIŠKELIS. Gelbėk mane, gelbėk mane, jie man kojelę pašovė!

ELENYTĖ. Kas? Kas pašovė?

KIŠKELIS. Paslėpk mane!

Elenytė slepia jį. Vėl bilda, pokši

MEDŽIOTOJAI. Kur kiškis piškis skeltalūpis? Jis turi čia būti. Šunes pėdsakus suuodė! Mes jį pašovėm! Kur mūsų grobis?

ELENYTĖ. Jis nubėgo ten. (*Rodo ton pusėn, kur devyngalvis nušliaužė*)

MEDŽIOTOJAI. Ar tik tu mums nemeluoji? Anąkart apgavai. Tūkstantį kartų apsisukom, o kiškio nė kvapo!

ELENYTĖ. Ten jūsų grobis! Vykite! Jis visai netoli! Po variniu tiltu! Jis negreitas! Jis vos pašliaužia. Labai didelis, labai riebus zuikis! Su devyniom galvom!

Medžiotojai su triukšmu vežasi devyngalvį

KIŠKELIS. Ačiū tau, Elenyte. Tu vėl mane išgelbėjai. Bet ir aš už tave kojelę prikišau. (*Rodo, kaip šlubuoja*) Kad kiek – būčiau ir kailį prikišęs. Tyčia viliojau artyn medžiotojus, kad devyngalvį nuo ąžuolo nuvytų. Teisybė, juodbėrėle?

Juodbėrė žvengia

Girdėti šūviai, rėkavimai, grumtynės, medžiotojai kaunasi su devyngalviu scenoje

Dabar devyngalvis ant šono bankt, devyni šūviai pokšt, amen riks, nebėr šmiks! Oi Elenyte, jie mane pamatys, ir man bus amen riks, nebėr šmiks. (*Slepiasi jai už nugaros*)

ELENYTĖ. Nebėr devyngalvio! Nebėr devyngalvio! Dabar stačiai pas brolelius! Ten, kur žalias gojus, stiklo mūras! Eikš, kiškeli, nebesislėpk, aš tau sužeistą kojytę papūsiu, aprišiu, ir tuoj sugis, o kai nuvažiuosim į brolių dvarą, vien saldžiais pyragais tave penėsiu. O tu, juodbėrėle mano ištikimoji, šilko pievose vartysies, vyno upėje maudysies! Nebėr devyngalvio! Dabar niekas mums kelio nepastos.

Šoka visi: Elenytė, juodbėrėlė, raišas kiškelis ir ratukai, jų stumdomi

ANTRAS VEIKSMAS

Elenytė važiuoja per girią, pasisodinusi kiškelį į ratukus. Jei scena sukama – jie sukasi su scena, jei ne, juodbėrė gali trypti vietoj arba vežti keleivius aplink sceną. Jie dainuoja

ELENYTĖ. Kur tu buvai, kiškel mano?

KIŠKELIS. Giriøj buvau, Elenyte,

Taku taku, talalaku,

Giriøj buvau, Elenyte!

ELENYTĖ. Ką ten veikei, kiškel mano?

KIŠKELIS. Smaką šoviau, Elenyte,

Taku taku, talalaku

Smaką šoviau, Elenyte!

ELENYTĖ. Kaip jį šovei, kiškel mano?

KIŠKELIS. Pykšt pokšt, Elenyte,

Taku taku, talalaku,

Pykšt pokšt, Elenyte!

ELENYTĖ. Ar jis rėkė, kiškel mano?

KIŠKELIS. Rėkė, rėkė, Elenyte,

Taku taku, talalaku,

Rėkė, rėkė, Elenyte!

ELENYTĖ. Kaip jis rėkė, kiškel mano?

KIŠKELIS. Viau viau, Elenyte,

Taku taku, talalaku,

Viau viau, Elenyte!

Abu juokiasi

ELENYTĖ. O ką tu darytum, jeigu mudu kokį kitą siaubą baubą sutiktume? Aš nebeturiu nei pyrago, nei kuodelių, net mano verpstę tas baidyklė sumaumojo – ką aš jam beatkiščiau? Kaip judu ir save vaduočiau?

KIŠKELIS. Tu manim pasikliauk! Tu nežinai dar visų kiškio gudrumėlių. Aš... aš kad treptelėčiau koja, tai iš jo tik smala pasiliety!

ELENYTĖ. Aš žinau, tu mano gelbėtojas. Narsuolis. Kiškis piškis! Ir juodbėrėlė! Aš jus visada mylėsiu, globosiu, skaniai šersiu, jūs – kol gyvi – būsit mažieji mano broliai, o anie devyni – didieji. Kur jie dabar? Kada aš pulsiu jiems į glėbį? Kada jie mane apkabins ir priglaus? (*Dainuoja*)

Sužvenk, kumelėle,

Sužvenk, juodbėrėlė,

Kur tavo devyni sūneliai,

Ten mano devyni broleliai.

Juodbėrė prunkščia, jai atsiliepia nebetolimas žvengimas

Girdi, kiškeli? Jau visai nebetoli.

KIŠKELIS. Tai ne žirgų žvengimas.

ELENYTĖ. O kieno? Čia man nepažįstamas kraštas. Aš, kiškeli, nelabai žinau, kur mes esam. Galime paklysti. Kad nors kokią gyvą dvasią sutiktume, kelio paklaustume, ir šiaip smagiau būtų ne vieniems.

Atvažiuoja laumė ragana geldoje, kiaulę pasikinkiusi, žarnom įsivadėlėjusi, bjauriais skarmalais apsikarsčiusi

LAUMĖ RAGANA. Sveika gyva, mergele. Kur važiuoji viena per tokią gūdžią girią?

ELENYTĖ (*kiškiui*). Ko išsigandai? Juk čia mergaitė. (*Ragana*) Aš ne viena. Su manim mano juodbėrė ir kiškelis. O važiuoju aš pas devynis savo brolelius. Aš jų nemačiau devynerius metus.

KIŠKELIS (*Elenytei*). Nesakyk jai tikros teisybės. Aš jos bijau...

ELENYTĖ. O ko gi bijai? Tu tik treptelsi koja...

LAUMĖ RAGANA. O kur gyvena tavo broliai?

ELENYTĖ. Ten, kur žalias gojus, stiklo mūras, kur aukso gegužės kukuoja, sidabro karveliai burkuoja.

LAUMĖ RAGANA. Neprastai gyvena tavo broliai. *(Staiga ima raudoti)*

ELENYTĖ. Ko tu verki?

LAUMĖ RAGANA. O aš neturiu nė vieno brolio. Aš našlaitė. Niekas manęs nemyli. Niekas manęs nelaukia. *(Verkia)*

ELENYTĖ. Tu neverk. Man gaila tavęs. Aš viską papasakosiu savo broliams. Jie tikriausiai žinos, kaip tau padėti.

LAUMĖ RAGANA. Ačiū tau, kvietkeli. Tai tu man leidi drauge važiuoti?

KIŠKELIS. Neleisk, neleisk. Ji man nelimpa prie širdies.

ELENYTĖ. Žinoma, važiuok drauge. Dviese bus smagiau. Tik tavo vežimas...

LAUMĖ RAGANA *(rauda)*. O kas man duos geresnį vežimą ir tikrą arklį? Tarnavau pas poną šimtą metų...

KIŠKELIS. Girdi? Šimtą metų?!

ELENYTĖ. Šimtą metų?

LAUMĖ RAGANA. Na, gal kiek mažiau, kokius devyniasdešimt devynerius metus.

Kiškelis suprunkščia

Tu netiki, meiluti mano? Tas ponas buvo toks turtingas, kad pietus valgė dvylika kartų per dieną, o naktį nubusdavo trisdešimt šešis kartus ir vis eidavo į kitą lovą numigti. O batų niekadose netaisė, nes turėjo jų dvi, tris, o gal penkiasdešimt su puse porų. *(Dainuoja)*

Slūžijau, būžijau pas poną,

Davė man ponas kiaulelę.

Ta kiaulelė kakaryku

Veža mane per girelę,

Pakinkyta į geldelę.

(Visai nei iš šio, nei iš to užtraukia)

Žalio vario sparneliai raudoni.

Žalio vario sparneliai raudoni.

KIŠKELIS. Oi Elenyte, ji meluoja. Kieno tie sparneliai? Kiaulės?

LAUMĖ RAGANA. Ką ten kužda, širdele, gražusis tavo kiškelis? Aš taip myliu kiškelius, glostyčiau glostyčiau švelnų jų kailių, *(į vaikus)* o paskui pasmaugčiau, išsikepčiau ir suvalgyčiau. Kokie pusgalviai medžiotojai, kad jo nenušovė! *(Į Elenytę)* Taip seniai nesimatei su savo broleliais. Jie gali tavęs nebepažinti.

ELENYTĖ. Pažins! Mano drabužėliai motulės austi!

LAUMĖ RAGANA *(veikia)*. O man niekas gražių parėdų neišaudė.

ELENYTĖ. Iš mano juodbėrėlės pažins! Kur jos devyni sūneliai, ten mano devyni broleliai.

LAUMĖ RAGANA. Ir iš zuikio pažins?

KIŠKELIS. Nieko nesakyk. Įklimpsim į bėdą.

ELENYTĖ *(juokiasi)*. Ne, mudu tik bekeliaudami susitikom ir susidraugavom. Ir jis važiuoja viešnagėn kartu su manim.

LAUMĖ RAGANA. Tai geros tu širdies, tai priglaudi visus, o aš *(verkia)* nė zuikio neturiu...

ELENYTĖ. Neverk, važiuosim drauge, tu man padėsi ruošti po brolių stiklo rūmą, ir austi padėsi, ir

pyragus kepti...

LAUMĖ RAGANA (*į vaikus*). Papūsk į nosį! Tarnaitės įsigeidė! (*Elenytei*) Žinoma, padėsiu. Viską darysiu, ir žlugtą velėsiu, ir grindis šveisiu, ir brolių žirgus naktį ganysiu, ačiū, kad priglaudei, neatstūmei manęs, geroji mergaite.

ELENYTĖ. Mano vardas Elenytė.

LAUMĖ RAGANA. Koks gražus vardas. Elenytė – kaip rožytė, kaip daržely lelijytė. (*Į vaikus*) Alena, Alena, plovė žąsį balana... (*Į Elenytę*) Pavargai, vargšele, taip toli bevažiuodama, brolių beieškodama. Šitoj vietoj dvi upės teka. (*Dainuoja*)

Nusiprausk, nusiprausk,

Devyniabrole.

Nepažins tavęs

Devyni broliai:

Įrūkavai,

Įdūkavai,

Viešu keliu

Važiuodama!

KIŠKELIS (*dainuoja*).

Nesiprausk, nesiprausk,

Devyniabrole –

Nejrūkavai,

Nejdūkavai,

Per girelę važiuodama.

Pažins tave

Devyni broliai,

Apgaus tave

Laumė ragana!

LAUMĖ RAGANA. Kaip gražiai gieda kiškėlis tavo mieliausias! Jukš, žvairaaki! Eikše maudytis, Elenyte! Tik saugokis. Šita upė pienu teka, anoj – krauju verda.

KIŠKELIS. Neklausyk jos, Elenyte. Šita upė krauju verda, ana – pienu teka.

LAUMĖ RAGANA. Jis tau meluoja. Šita upė pienu teka, anoj – krauju verda. Tai kaip, Elenyte eisim maudytis?

ELENYTĖ. Eime. Aš labai noriu išsimaudyti. Drabužėlius išsiskalbsiu, ant šakelių iškarstysiu, saulelė išdžiovins.

KIŠKELIS. Neik, Elenyte, neik, širdele, šita upė krauju verda, anoj – pienu teka.

ELENYTĖ. Tai aš gal eisiu... į aną upę...

LAUMĖ RAGANA. Kas tave traukia į aną baisią upę? Žengsi žingsnį – raiša varle pavirsi ar akmenine boba.

ELENYTĖ. Tai, kad kiškėlis sako...

LAUMĖ RAGANA. Jis greit ateis į protą ir nebesakys. Jeigu ten įsibrisi, niekados brolių nebematysi, o jei ir matysi, jie tavęs nebepažins. Kiški piški, kam tu apgaudinėjai Elenytę, ar jos pražūties trokšti?

KIŠKIS. Kad aš teisybę, Elenyt... Kaip mane gyvą matai.

LAUMĖ RAGANA (*į vaikus*). Greit jo gyvo nebematysi... Tas pajuodėlis, tas nevala kiškis pats praustis nemėgsta ir tau draudžia. Parodyk, parodyk visiems savo letenas! (*Pribėgusi*) Matai, kokios suskretusios, purvinos, įrūkusios.

KIŠKELIS. Ai! Elenyte, ji man galvelę suka.

ELENYTĖ. Paleisk, ką darai! Neverk, kiškeli. Tuoju būsim pas brolelius. (*Į laumę ragana*) O tu kam galvelę jam suki? Jis man gero linki.

LAUMĖ RAGANA. Gero?! Jis tave prapultin grūda, nori, kad tave susuktų toj kraujo upėj, kad šnypštum ir žmones baugintum, štai ko nori tavo kiškis, tavo priešas. Jukš!

KIŠKELIS. Elenyte, aš nekaltas, ji meluoja. Ar negyniau tavęs nuo slibino devyngalvio, ar medžiotojų su skalikais ant jo neužsiundžiau?

LAUMĖ RAGANA (*į vaikus*). Devyngalvis – mano dėdė. Tai aš jam Elenytę užrodžiau! (*Elenytei*) Visi uja mane ir nekenčia; abu labu jūs tokiu, tik nuskriaust našlaitę... (*Verkia*) O gal tu tavo brolių nei būti nebuvo, nei to stiklo gojaus, žalio mūro, nei tu medinių karvelių... Gal ir tu, klastūnė paklaidūnė, tik suvedžioji mane, kaip tas tavo kiškis? Gal ir tu pikto man geidi?

ELENYTĖ. Niekam aš pikto negeidžiu. Nei žmogui, nei žvėriui. Kam man tave apgaudinėti? Tu pati savo akimis išvysi ir įsitikinsi, ar yra mano broleliai. O dabar nepyk, nusišypsok, nebūk apniukusi kaip miglota diena. Susitaikyk su kiškeliu. Aš eisiu maudytis. Argi tokia pajuodėlė galiu broliams rodytis?

LAUMĖ RAGANA. Eikš eikš, Elenyte, šita upė pienu teka, anoj – krauju verda.

KIŠKELIS. Neik, neik, Elenyte, šitoj upė krauju verda, anoj – pienu teka.

LAUMĖ RAGANA. Ką tu pasakei, kiškeli? Gal ir tavo teisybė, tik aš neprigirdžiu. Pasakyk man stačiai į ausį. Na, pasakyk. (*Pasilenkusi prie ratukų, ji nusuka jam galvelę*)

Muzikinis akcentas

Elenyte, mudu jau susitaikėm su tavo kiškeliu. Ir susitarėm dėl tų upių. Mudu niekad os nebesiginčysim. Matysi, kokia aš būsiu gera. Kaip tave globosiu.

ELENYTĖ. Aš taip džiaugiuosi, kad judu susitaikėt. Kiškeli, nebūk išdykęs, neklaidink manęs daugiau. Juk ši mergaitė geriau žino, į kurią upę bristi. Ko tu tyli?

LAUMĖ RAGANA. Iš tikrųjų, ko tu tyli? Atsiliepk, pasakyk! Ar liežuvį nusikandai?

ELENYTĖ. Atsiliepk! Čia aš, Elenytė, ar tu mane girdi? Kodėl tu nekruti? Ar tu nebegyvas?

LAUMĖ RAGANA. Ajajai, nebėr kiškeliu... Tokio gražaus, tokio gero! Gal medžiotojų kulka buvo užnuodyta? Jau nusispardė, jau nugaišo... (*Į vaikus*) Melagis buvo paskutinis. Melagis melavo, per girią važiavo, rateliai užkliuvo, melagis išgriuvo... Argi temps dabar ji šitą maitą, šitą dvėselieną pas brolius? (*Į Elenytę*) Verskim jį iš ratų! Norėjau pasakyti – atsisveikinkim su juo gražiai ir traukim pas brolius. Tir-vir-vir, bam-bam-bam, prašė zuikis pagraban. (*Aprauda kiškeli*) Atvėręs baltas akeles, veizėk į medžių šakeles, bene genys tave kirto, kad galvelė taip netvirta, netvirta... (*Į vaikus*) Gana apie tą zuikpalaikį! Jukš!

Abi neša kiškelį ir guldo po medžiu

ELENYTĖ. Palikim jį po žaliu eglės sparnu. Tegul naktimis jonvabaliai uždega jam savo žibintus, kad jis vienas nebijotų. Tegul paukščiai jam čiulba savo giesmeles, kad jam linksmiau būtų. (*Dainuoja*)

Kaip tave šovė, kiškel mano?

Pykšt pokšt, Elenyte,

Taku taku, talalaku

Pykšt pokšt, Elenyte.

(*Verkia*) Girioj gulėk, kiškeli mielas, migla klojėk, pro medžių lapus aušros žiūrėk.

Ant kiškeliu kapo išdygsta baltos gėlės

LAUMĖ RAGANA. Gulėk ir nemurmėk, o mes negaiškim. BroLIAI laukia, nekantrauja. Tik išsimaudykim šitoj upėj, kur pienu teka, ir – į kelionę. Jau žvengia tavo broleliai, oi, norėjau pasakyti, tavo brolių žirgeliai...

ELENYTĖ (*į vaikus*). O katra pieno upė, katra kraujo? Iš dešinės, ar iš kairės? Tai šitoj man išsimaudyt?

LAUMĖ RAGANA. Šitoj, šitoj. Įlįsim į šitą pieno upę ir išplauksim baltos kaip gulbės. Ko tu bijai? Juk ir aš kartu su tavim. Nusimesk, nusimesk drabužėlius, reiks juos išvelėti. Ir aš savo skudurus pieno upėj išskalbsiu, kad tau gėdos nepadaryčiau brolių dvare.

ELENYTĖ. Man niekas iki šiol nemelavo – nei motinė, nei broleliai, aš nemoku skirti, kur tikri žodžiai, kur netikri. O juk ir ji našlaitė, kam jai mane apgaudinėti? Kas bus – tas, eisiu maudytis į pieno upę.

LAUMĖ RAGANA. Eik, eik, širdede. (*Į vaikus*) Tai kvaila! Užmiršo, ką zuikpalaikis sakė. Šita upė krauju verda. Dabar matysit, kas bus. Na, ar jau įsibridai, Elenėle? Jau? Einu ir aš, einu! Plasnoju! Tai pasipuškensim, tai gražios būsim! (*Eina į upę*)

ELENYTĖ (*už medžių*). Aš bijau! Čia juodi maurai kaip žalčiai apie kojas vyniojas, raudoni verpetai gelmėn traukia! Kur tu? Ateik! Nepalik manęs vienos!

LAUMĖ RAGANA. Nebijok, einu ir aš! O vanduo raudonas nuo saulėlydžio. Tavo drabužėlius išvelėsiu ir einu!

ELENYTĖ. Kokia tu gera! Aš jau nieko nebijau, tik truputį nejauku. (*Dainuoja*)

Kurčias miškas be gegutės,
Taip aš jauna be motutės.
Aklas miškas be zuikelio,
Taip aš jauna be brolelių.

LAUMĖ RAGANA. Aš tau būsiu ir gegutė, ir motutė. Dainuok, dainuok, kad tu nusprogtum kaip tas zuikis, greit sau galą išdainuosi. (*Pasirodo, apsitaisiusi Elenytės drabužiais*) Dabar aš būsiu Elenytė devyniabolė!

Muzikinis akcentas

ELENYTĖ. Kur tu? Ką tu sakai? Aš nieko negirdžiu!

LAUMĖ RAGANA. Aš čia. Sakau, kad tavo drabužėlius verpetas susuko, upė pagavo ir nusinešė. Kas dabar bus?

ELENYTĖ. Kas dabar bus? Kaip man iš vandens išlįsti? Kaip pas brolelius važiuoti?

LAUMĖ RAGANA. Vilkis mano skudurais. Tik gal tau per prasti? (*Mėto jai savo skraistes*)

ELENYTĖ. Ačiū tau. O kaip tu važiuosi?

LAUMĖ RAGANA. O aš papartėlių sparneliais, girių kvietkeliais užsiklostysiu, užsidangstysiu.

ELENYTĖ. Tu nenusimink. Kai nuvažiuosim, matysi, kas bus. Broliai prigriaus visokių šilkų, mašastų, auksu rašytų, rožėm lelijom kaišytų. Tai mudvi pasipuošim!

LAUMĖ RAGANA. Mudvi pasipuošim? (*Juokiasi*) Aš pasipuošiu! Aš jau pasipuošiau.

ELENYTĖ. Ką tu sakai?

LAUMĖ RAGANA. Nieko, nieko. Ateik čia, ko ten krioši.

ELENYTĖ (*ateina, apsikarsčiusi laumės raganos skraistėmis*). Tai tu... Tai mano... Tai mano drabužėliai!

LAUMĖ RAGANA. Užmiršk, kad čia tavo drabužėliai. Užmiršk, kad turi devynis brolius. Tu išsimaudei kraujo upėj. Visa užmiršk.

ELENYTĖ. Kokius tu čia juokus kreti? Aš tavęs neklausysiu. Aš nieko neužmiršiu. Aš Elenytė devyniabolė.

LAUMĖ RAGANA. Aš Elenytė devyniabolė. Manęs laukia broliai, kur žalias stiklas, mūro gojus. Ten

kiaulytė kakaryku nuveš mane per girelę, įkinkyta į geldelę. (*Užtraukia*)

Žalio vario sparneliai raudoni,

Žalio vario sparneliai raudoni.

ELENYTĖ. Kokie sparneliai? Kieno? Ar aš sapnuoju?

LAUMĖ RAGANA. Nesapnuoji, nesapnuoji. Aš galiu tau įgnybti.

Elenytė aikteli

Matai? Nesapnuoji. Tai drišk dabar į geldą, dardam pas mano brolelius. Tu man būsi už piemenę.

Brolių žirgus ganysi. (*Dainuoja*)

Kriuksėk, kumelėle,

Kriuksėk, juodbėrėle,

Kur tavo devyni paršeliai,

Ten mano devyni broleliai.

Juodbėrė tyli

Nežvengsi? Nekriuksėsi? Neklausysi? Palauk tu, išdvasa, nuobaiga! Aš tave pašokdinsiu!

(*Nusilaužusi žabą, čaižo kumelėlę*)

ELENYTĖ. Neliesk jos. Nemušk. Ji tavęs neklausys.

LAUMĖ RAGANA. Kad aš ją pašventinsiu lazda per šonus – padangėmis lakios! Oru važinės!

ELENYTĖ. Gal ir lakios. Gal važinės. Bet nežvengs. Ji klauso tik manęs vienos.

LAUMĖ RAGANA. Tai užkriok tą dainą, nuo katros žvengia.

ELENYTĖ. Nenoriu.

LAUMĖ RAGANA. Nenori? Tai aš jai žvagt galvon, ir nuspardys kaip tavo zuikpalaikis.

ELENYTĖ. Tai tu ir kiškutį?!

LAUMĖ RAGANA. Aš ir tave, vaikuti, galiu priplūšinti, gulsi kaip šapas lapas vagon, arba smukt į balą, tik...

ELENYTĖ. Tik?

LAUMĖ RAGANA. Tik kas man kelią pas brolius parodys?

ELENYTĖ. Aš parodysiu, aš! (*Dainuoja*)

Sužvenk, kumelėle,

Sužvenk, juodbėrėle,

Kur tavo devyni sūneliai,

Ten mano devyni broleliai.

Juodbėrėlė žvengia. Žirgai atsiliepia visai arti

Bet ne pyragai ten tavęs laukia! Aš viską jiems pasakysiu! Kaip kiškėlį nugalabijai! Kaip mane prigavai! Kaip kraujo upėn liepei bristi! Visa, visa jiems išklosiu – tu ne Elenytė, ne jų seselė, tu tikra laumė ragana!

LAUMĖ RAGANA. Aš ir esu laumė ragana. Bet tu neprasižiosi! Tu niekam nieko nepasakysi! O jeigu katram pasakysi – tas akmeniu pavirs. Nori, kad tavo broliai akmenimis pavirstų? Ar maža akmenų mūsų laukuose? Tai vis mano darbas. O tu pati pavirsi žiburiniu. (*Šnabžda be garso užkeikimus*)

ELENYTĖ. Žiburiniu? Kas tai yra?

LAUMĖ RAGANA. Ogi būsi negyvėlė, eis tik tavo kriauklai, eidami barškės. O vietoj širdies – žvakė dega. Klajosi ir žmones bauginasi. Jukš!

ELENYTĖ. Nenoriu žiburiniu! Nenoriu bauginti. Verčiau man vienai kentėti. Jei broliai manęs nepažins, aš ir šiaip per ašaras šviesios dienos nematysiu.

LAUMĖ RAGANA. O kas gi man tarbaus? Kas verps, aus, pyragus keps? Kas žirgus naktimis gans, kai aš su broliais linksminsiuos? Kas mano kiaulę šers? Ne, tave aš gyvą paliksiu. O broliams – kad man nė šnipšt. Nes bus daug akmenų tam mūro gojui, stiklo rojui. Dribk į geldą, sakau tau. (*Užsimoja žabu*) Žiburinuke!

Elenytė sėdasi į geldą, o laumė ragana – į ratukus. Ji pliekia juodbėrę ir važiuodama dainuoja

Dribk, Alena, dribulia,
Dribk, piemene, dribulia,
Apaus kojas, dribulia,
Juodas purvas, dribulia,
Šukuos galvą, dribulia,
Eglės šaka, dribulia.

(*Užtraukia*)

Žalio vario sparneliai raudoni,
Žalio vario sparneliai raudoni.

TREČIAS VEIKSMAS

Stiklo sienoje devyni langai su linksmomis langinėmis, vieni aukščiau, kiti žemiau, ir vienerios durys, kiek pakylėtos. Nuo jų leidžiasi tiltelis į vidurį scenos. Languose turi matytis devynių brolių veidai, tačiau vaidinti pakanka trijų brolių. Aplink žalias gojus. Naktis. Šviečia mėnuo. Elenytė gano brolių žirgus (jie už scenos). Pro langus trenkia muzika, laumės raganos juokas ir brolių daina

BROLIAI. Kur kukuoj gegelė,

Kur lakštuoj lakštelė?

ELENYTĖ. Ant putino šakelės,

Ant putino šakelės.

BROLIAI. Kur stovi broleliai,

Jauni dobilėliai?

ELENYTĖ. Ant sidabro tiltelio,

Ant sidabro tiltelio.

BROLIAI. O ko jie stovi,

Ko jie nejoja?

ELENYTĖ. Laukia jūsų seselė,

Laukia jūsų seselė.

BROLIAI. Marškinius audžia,

Kitus dabina –

ELENYTĖ. Parjos mano broleliai,

Parjos mano broleliai.

BROLIAI. O tegu audžia,

Tegu dabina.

ELENYTĖ. Juk žino, kad sugrįšit,

Juk žino, kad sugrįšit.

I BROLIS (*pro langą*). Kas čia atitaria?

LAUMĖ RAGANA. Tai mano piemenė. Bent kiek priekvaiša.

II BROLIS. Bet balselis jos gražus. Ir mūsų dainas moka.

LAUMĖ RAGANA. Kur nemokės? Prisiklausė lig valiai, kaip aš jūsų verkauju, kaip dūsauju, būdavo, kukuoju kaip lakštutė, lakštuoju kaip gegutė.

III BROLIS. O man jos gaila. Tokia naktis nakčiausia, o ji ten viena prie žirgų. Gal jai šalta? Gal ji alkana? Pasikvieskim ir ją prie stalo. Ji tokio mielo veidelio.

LAUMĖ RAGANA. Nežiūrėk, broleli, į jos veidelį. Visų balti dantys, o nežinai, kas už dantų. Kai mes čia važiuojom, ji devyngalvį buvo ant mano galvos užsiundžiusi. Vos sveiką kailį išnešiau. Jie visi matė. (*Rodo į vaikus*) Teisybė? Visi tik meluoja, skundžia. Skundikai, skundikai! Jukš! Kad kiek, nebūčiau per ją išvydusi brolelių savo mylimiausių... (*Veikia*)

BROLIAI (*vienas per kitą*). Neverk, sesele, juk tu mus suradai, ir dabar niekados nebesiskirsim. Išgerk midaus! Duokš, aš tau ašaras nušluostysiu! Še tau briedžio kulšj.

III BROLIS. O tai piemenei mes valgyt laukan išnešim. Kai tokia šventė, tegul visi būna sotūs!

LAUMĖ RAGANA. Jos laimė, kad aš gera. Aš pati jai valgyt paduosiu. Tegul mato, kaip aš jai geru už pikta užmokėsiu. (*Išaina ant tiltelio, sviedžia dubenį*) Paskrebėle, pajuodėle, išgramdyk puodą, išlaižyk bliūdą, tau bus gana.

ELENYTĖ (*dainuoja*).

Laumė ragana midų vyną geria,

Brolių seselė žirgelius gano.

LAUMĖ RAGANA. O ta vis savo dūdą pučia! Sutrėkšiu kaip varlę po ratais. Prasižiok dar kartą, ir tavo broliai akmenim pavirs! (*Grižta*) O tu žiburiniu.

I BROLIS. Ką ji ten dainuoja?

LAUMĖ RAGANA. Tai sužiūrėsi. Iš balso pažinsi paukštį. Dainuoja, kad brolių žirgai midų vyną geria. Žinia – priekvaiša.

III BROLIS. Jos balsas tartum man girdėtas.

LAUMĖ RAGANA. Neklausyk, neklausyk jos talalaikų. Ir aš, jauna, nepatyrusi, klausiau jos tauškalų, o ji... o ji man kiškelį nusmaugė. Žvagt galvon, ir nebėr kiškeliu mano mylimiausio. (*Į vaikus*) Teisybė? O kiškelį aš jums dovanų vežiau. Toks gudrus buvo. Kalbėti mokėjo, dviem kojytėm šoko. O ji – emė ir nugalabijo tą kiškelį. (*Verkia*)

II BROLIS. Neverk, sesyte, tuščia jo, to kiškeliu, kokia laimė, kad tu pati sveika čia atsidanginai. Taip užaugai, sutvirtėjai, kad būtume ir nepažinę, jeigu...

I BROLIS. Jei ne tavo drabužėliai, dar velionės motinėlės austi.

ELENYTĖ. Oi mėnuli, mėnuolėli, pasakyk man jaunai,

Ką danguj beveikia mano tėveliai?

LAUMĖ RAGANA (*pro langą*).

Tavo tėvas mėslą mėžia,

Tavo močia skiedras renka.

ELENYTĖ. Palikau motulę mėlynam šilely, aukštam kalnely. Kad kas surinktų mano ašaras į vieną vietą – tvenkiniai paplūstų. O kad pavirsčiau marga lydekėle, plaukčiau ligi pat kalnelio, kur guli motinėle.

LAUMĖ RAGANA. Plauksi, plauksi, per balas, per dumblus. Duosiu kiaulę ir geldą, kad man čia po akim nesimaišytum ir šuns balsu į dangų nestūgautum.

BROLIAI. Elenyte, Elenėle, kur tu?

LAUMĖ RAGANA. Aš čia, broleliai, aš čia, mielieji.

I BROLIS. Mes tau dovanų iš toli parvežėm.

II BROLIS. Aksomų, mašastų, auksu rašytų, rožėm lelijom kaišytų.

III BROLIS. Vien gintarų devynios virtinės.

LAUMĖ RAGANA. Einu, skrendu, plasnoju matuotis, vilktis, segėti, ryšėti, dėvėti, puikuotis, kvarkliuotis...

ELENYTĖ. Eisiu palangėsna, kukuosiu kaip gegutė, gal išgirs, gal pažins? (*Dainuoja*)

Broleli, širdele,
Atidaryk dureles,
Sušalau kojeles,
Ant akmenėlio stovėdama,
Žirgelius ganydama.

Užsitrenkia trejos langinės

(*Į vaikus*) Matysit, jie atidarys dureles, juk aš tikroji jų seselė. Nejaugi vyresnysis brolelis užmiršo, kaip jis mane mažą, ant peties pasisodinęs, nešiodavo? Dabar aš pasišauksiu vidutinėlį brolių. Šis tikrai atsilieps.

Broleli, širdele,
Atidaryk dureles (ir t. t.).

Užsitrenkia dar trejos langinės

Ir tu tyli? Tai gal aš sapnuoju šią mėnesėtą naktį? Gal tu ne man, o jai liepinę lėlę buvai nudrožęs su pakulų plaukais? Ak, jis manęs negirdi. Jis laumę ragana dabar valksto, kaip šilkinę lėlę. O kur jauniausias mano brolelis? Tas, kur iš lanko į žvaigždes šaudė? Tas, kur riešutą su manim perpus dalijęs? Negi ir jo širdis akmeniu pavirto?

Užsitrenkia visos langinės. Elenytė dainuoja

Skirkis, žeme,
Stuomenin dangun,
Stuomenin dangun,
Kad aš nueičiau
Skradžiai žemės,
Jeigu broleliai
Manęs nepažįsta.

Pilkoji žemelė – ir ta manęs neklauso. (*Į juodbėrę*) O ko tavo sūnūs tokie liūdni? Ko jie žolės neėda? Man gi liepta pernakt juos priganyti. Ryt rytą broliai jos su laume ragana į svečius. Seselę kaimynams rodys. (*Dainuoja*)

Cū, žirgai,
Cū, širviai,
Ko neėdat
Žalios žolės,
Ko negeriat
Marių vandens?

ŽIRGAI (*už scenos*).

Kaip mumi èsti
Žalia žolelė,
Kaip mumi gerti
Marių vandenai –
Devyniabrolė
Žirgelius gano,
Laumė ragana
Už stalo sėdi.

I BROLIS (*atvėręs langinę*). Ką ji ten gieda kiaurą naktį? Ko tie žirgai žvengia? Išėsiu pasiklausyti.

LAUMĖ RAGANA. Neik neik, neklausyk, ką ji ten čirpia. Negi mane, savo seselę, vieną prie stalo paliksi pirmąją mūsų susitikimo naktį, stebuklų naktį? Ar tau negana, kad aš čia esu?

ELENYTĖ. Man jau gana. Man jau visko gana. Aš eisiu iš čia stebuklų naktį ir daugiau nebegrįšiu. Ei, šeimininkai šio dvaro, aš išeinu!

Atsiveria visos langinės

II BROLIS. O kur tu eini?

ELENYTĖ. Namo.

III BROLIS. Kodėl nenori pas mus likti?

ELENYTĖ. Aš nemoku žirgų ganyti. Jie manęs neklauso. Nei éda, nei geria. Nepykit ant manęs. Jums nei kampo neprastovėjau, nei suolo už skobnių neužankščiau.

LAUMĖ RAGANA. Mat, ko užsigeidė! Suolo už skobnių! Ne kiekvienas svečias, kas viešnagėn atsitrenkia. Neprašytam – suolas netašytas!

I BROLIS. O kodėl žirgai tavęs neklauso?

ELENYTĖ. Paklausk jų.

LAUMĖ RAGANA. Matot, jie negali nei èsti, nei gerti, kol ta merga juos gano. Tegu sau eina! Tegu sau eina! Nieks čia jos nelaiko! Pajuodėlė, paskrebėlė! Aš visus darbus ir be jos nudirbsiu: pyragus suverpsiu, kuodelius iškepsiu... Še, imk savo... norėjau pasakyti – mano senus drabužius! Mane broleliai va kaip išpustė! (*Vaiposi kraiposi, rodo savo apdarus*) Man skarelė vieno šilko, ant galvelės švilpte švilpia!

ELENYTĖ (*susirinkusi drabužius*). Aš eisiu. Tik juodbėrę pašauk, kad nesektų paskui mane.

I BROLIS. Pašauk, sesele, savo juodbėrę.

LAUMĖ RAGANA.

Kriuksėk, kumelėle,
Kriuksėk, juodbėrėle,
Kur tavo devyni paršeliai,
Ten mano devyni broleliai.

Juodbėrė eina paskui Elenytę. Laumė ragana stengiasi ją suturėti, kumelė spardosi ir nesileidžia.

Sustok, pasiutėle. (*Daužo ją ir spardo*) Ir tau bus kaip zuikiui.

III BROLIS (*Elenytei*). Sustok, mergele. Kur tu eisi? Kur dėsies naktį girioj? Apsigalvok. Nakties darbai, dienos juokai. Išauš rytas, tada ir matysim, ką toliau daryti.

LAUMĖ RAGANA. Ajajai, man kumelė įspyrė. Padūkusi – stačiai į širdį. Mano širdis ir šiaip skausmo dėl jūsų pakąsta, o dabar – kumelė spyrė! Nebeišgyvensiu, skaisčios dienos nebesulauksiu, jau man galas!

I BROLIS. Ai sesele, kas tau?

II BROLIS. Kaip tave pagydyti? Gal kokių žolelių nuovirų? Gal gyvatės užpilo?

LAUMĖ RAGANA. Vienas tik vaistas mano širdžiai. Pjaukit kumelę. Užvalgysiu jos mėsos ir būsiu sveika.

III BROLIS. Bet juk tai mūsų juodbėrėlė, su kuria kartu augom, duonos plutele iš rankos penėjom.

LAUMĖ RAGANA. Pjaukit kumelę!

II BROLIS. Ji visų mūsų žirgų motina.

LAUMĖ RAGANA. Pjaukit kumelę!

I BROLIS. Mes ketinom ją laikyti ir žiūrėti iki jos dienų pabaigos.

LAUMĖ RAGANA. Jeigu jos nepapjausit, aš numirsiu. (*Alpsta*)

Broliai neša ją ant rankų, girdo vynu iš rago, meiliai šnekina

BROLIAI. Nubusk, sesyte! Atsimerk!

I BROLIS. Mes tau duosim briedienos.

LAUMĖ RAGANA. Aš nenoriu varlienos...

II BROLIS. Gal kąsnelį šernienos?

LAUMĖ RAGANA. Aš nevalgau katienos.

III BROLIS. Valgyk sveika stirnienos.

LAUMĖ RAGANA. Aš nenoriu šunienos...

BROLIAI. Gal viščiukų, ančiukų, paršiukų?

LAUMĖ RAGANA. Paršiukų? (*Nejučiomis užtraukia*)

Žalio vario sparneliai raudoni,

Žalio vario sparneliai raudoni.

II BROLIS. Jau dainuoja mūsų seselė! Jau sveika drūta...

III BROLIS. Jau nepjausim juodbėrėlės...

LAUMĖ RAGANA. Aš sveika? Aš drūta? Aš kaip nendrė vėjo pučiama. Pjaukit kumelę. Per nasrus ryja, per šnerves byra, putos drimba, verčiau man akmenis ir kelmus iš raisto raityti, negu jos balso klausyti. Penkias daržines šieno suėdė, marias vandens išlakė, neklausykit, kad pradės bliauti, kai imsit pjauti – šeši už kojų turėkit, vienas už uodegos, du skūrą lupkit, tegul užpuola uodai ir išdirba jos skūrą juodai, juodai, juodai...

I BROLIS. Sesele, mes niekad nesam pjovę žirgų nei pas savo tėvelius, nei čia, kur žalias gojus, stiklo mūras... Mūsų žirgai arba krisdavo drauge su raiteliu mūsų lauke, arba parjodavo kartu su raiteliu namo.

LAUMĖ RAGANA. Namu... namu... O kur aš patekau, per juodą raistą klampodama, per juodalksnių čiaukšynus besibrazdindama šimtą penkiolika mylių? Gal čia ne namai? Gal čia ne stiklo gojus, ne žalias mūras, o barsukų urvas ir pelėdų gūžta? Gal čia ne mano broleliai, kad vienintelei savo seselei to kąsnelio, kąsnelyčio, kasnelytutėlio arklienytės gaili? Ir dar tokios pasiutkumelės, kuri spardosi? Ak, verčiau man negyvent! (*Alpsta*)

I BROLIS. Ak, gyvenk, sesyte! Turėk visada žalią kluoną ir baltą duoną!

II BROLIS. Ilgą, linksmą gyvenimą!

III BROLIS. Trumpą sielvartą.

I BROLIS. Kraičio mes tau duosim devynis dvarus su vario vartais, su aukso raktais...

II BROLIS. Sidabro spynom, zerkolų langais...

III BROLIS. Lovom misinginēm, patalais šilkiniais...

I BROLIS. O kai ištekėsi – turėk devynis sūnus, vyrus mūrus ažuolus, o dešimtą dukrelę kaip sedulėlę... Nieko nieko mes tau negailim...

II BROLIS. Tuščia jos, tos kumelės, kad tik sesytė sveika būtų.

LAUMĖ RAGANA (*dainuoja*).

Vilkas kumelę papjovė,
Oi liuli liuli, papjovė,
Viduj dvarelio pakorė,
Oi liuli liuli, pakorė.
Eikit, broleliai, daboti,
Oi liuli liuli, daboti!
Kai ta kumelė karojo,
Oi liuli liuli, karojo,
Visi broleliai dabojo,
Oi liuli liuli, dabojo,
Kai ta kumelė nutrūko,
Oi liuli liuli, nutrūko,
Visi broleliai nurūko,
Oi ki-ki-ki – nurūko!

ELENYTĖ. Nedrįskit juodbėrės pjauti. Ji vežė jūsų seserį per gūdžias girias, per kraujo upes, ji iš devyngalvio padėjo pasprukti. Nepiaukit jos, palikit gyvą, ji dabar tokia laiminga, radusi devynis savo sūnelius, ji ištikima ir atsidavusi man... jums. Ranka nudžius, jei prieš juodbėrę pakelsit. Net akmenėlis turi auselą, o jūs...

III BROLIS (*šaukia aniems*). Pjausim kumelę! Pjausim kumelę! Pjausim kumelę! Bet ne dabar. Atidėkim lig ryto. Dabar mums tik užti, šokti ir dainas dainuoti kad seselė sugrįžo! Mūsų drabužiai šventiniai ir mūsų širdys šventinės, tegul pailsi mūsų šoblės lig ryto! Mes dar nesušokom nė vieno džiaugsmo šokio!

Visi išeina ant tiltelio. Devynių brolių šokis su laume ragana

LAUMĖ RAGANA (*šokdama, Elenytei*). Pirma kumelę, o paskui tave sudorosiu, paskrebėle, pajuodėle. Mano dalia – alum lyja, tavo dalia – rūdynuos rūdija.

Visi grįžta į vidų. Tik III brolis slepiasi

III BROLIS. Aš liksiu čia. Man įdomu, kodėl ta mergelė prašė palaukti lig ryto? Ką ji darys? Kas ji? Ar ji iš tikrųjų piemenė?

ELENYTĖ (*dainuoja*).

Sužvenk, kumelėle,
Sužvenk, juodbėrėle,
Kur tavo devyni sūneliai,
Ten mano devyni broleliai.

Atbėga juodbėrė, žirgai žvengia

Juodbėrėle, laumė ragana žada tave pjauti, o paskui ir mane nugalabyti. Kai tik išauš, o jie visi bus kietai įmigę, mudvi bėgsim. Tu nenorėjai su manim skirtis, dabar aš tavęs nepaliksiu. Mudvi radom su tavim kelelį ir brolelius radom – o kas iš to? Ar pažino mane vyresnysis? Ar pažino vidutinėlis? Ar pažino jaunėlis? Matai – laumė ragana midų vyną geria, brolių seselė žirgelius gano. Bėkim iš čia, juodbėrėle, bėkim, geroji mano! Žūsime abi...

III BROLIS. Ką ji šneka? Ką ji dainuoja? Kokią laumę raganą ji mini? Kodėl ji mus broliais vadina?
(*Išgirdęs gegutę, jis vėl slepiasi*)

GEGUTĖ. Kukavo gegulė,
Girele lėkdama,
Verkė našlaitėlė,
Brolių vejama.

ELENYTĖ. Čia tu, gegutėle? Kur tu buvai dingusi? Ar buvai nuskridusi pas jauniausiąjį brolelį? Ar pasakei jam, kas man nutiko? Ar palikai jam mano žiedelį?

GEGUTĖ. Ku-kū, sesule, kadgi neklausė, kadgi nuvijo. Še tau žiedelį, ku-kū! (*Meta Elenytei žiedelį*)

III BROLIS (*puola prie Elenytės*). Elenyte, aš visa girdėjau. Parodyk man žiedelį.

ELENYTĖ. Aš neturiu žiedelio.

III BROLIS. O kas tau žiba rankelėje?

ELENYTĖ. Tai mano ašara.

III BROLIS. Parodyk. Tai tavo ašara. Ir motinėlės žiedelis. Elenyte, sesyte mano mažiausia, tai tu? Ar tu gali mums atleisti, kad akli ir kurti buvom, ir be širdies? Ar gali likti su mumis? Ar gali broliais pavadinti?

Elenytė puola jam į glėbį

Kodėl tu tylėjai? Kodėl mums tikros teisybės nesakei?

ELENYTĖ (*verkdama*). Laumė ragana... sakė... akmenimis jus pavėrs, jeigu aš... teisybę... O mane žiburiniu. Kad žmones bauginčiau.

III BROLIS. Tu sakei – net akmenėlis turi auselę, o mes tavęs nepažinom. Tu alkana? Tu sušalusi? Tu skarmalais apsikarsčiusi? O ji – laumė ragana – eisiu ir sukaposiu! Už tavo skriaudas! Už apgavystę!

ELENYTĖ. Nekapok. Nereikia. Tegul būna šventė jūsų... mūsų namuos.

III BROLIS. Tegul būna šventė. Eikš, nusiprausk pieno tvenkiny, užsivilk savo drabužėlius, užmiršk visa, kas negera, o kai rytas išauš – matysi, kas bus.

Užtemdymas. Girdėti brolių daina

BROLIAI. Kur kukuoj gegelė,
Kur lakštuoj lakštelė?
Ant putino šakelės,
Ant putino šakelės.
Kur stovi broleliai,
Jauni dobilėliai?
Ant sidabro tiltelio,
Ant sidabro tiltelio.
O ko jie stovi,
Ko jie nejoja?

ELENYTĖ. Laukia jūsų seselė,
Laukia jūsų seselė.

Aušta rytas. Žemai patiltėj stovi juodbėrė. Tilteliu lipa laumė ragana ir devyni broliai

LAUMĖ RAGANA. Dar ji gyva? Dar nepapjovėt? Duokš man kalaviją! Aš pati!

I BROLIS. Eime, sesele, pirma pasivaikščioti po žalią gojų, pasiklausyti, kaip aukso gegužės kukuoja, sidabro karveliai burkuoja. O paskui ir juodbėrėlę pjausim.

LAUMĖ RAGANA. Tai kad kumelė ant tako. Nuvykit ją iš čia – kriokšt, kriokšt pašventinkit botagu.

II BROLIS. Tu pati, sesele, sušerk ranka, ji ir pasitrauks nuo tako.

LAUMĖ RAGANA (*šeria*). Jukš, stipena! Kad delnas prilipo!

III BROLIS. Sušerk kita ranka, tai šita atšoks!

LAUMĖ RAGANA (*šeria*). Koks čia biesas! Kad spirsiu koja, tai žinosi, išdvasa, man kelią pastoti. Jukš nuo tako! Broleliai mieliausi, man koja prilipo! Ir kita!

I BROLIS. Šerk, sesele, su pilvu, tai atšoks ir rankos ir kojos!

Laumė visa prilimpa

LAUMĖ RAGANA. Ai, ką jūs darot, nedorėliai, išgamos, aš gi sesytė jūsų mylimiausia, aš gi akmenimis jus paversiu... O Aleną žiburiniu! (*Ji nori užkeikti, bet kumelė ją purto*)

III BROLIS. Nešk, juodbėrėlę, laumę raganą, kur saulė neužšviečia ir vėjas neužpučia, kur joks žvėris neužgina ir paukštis neužskrenda. Paskui vyno upėje nusimazgok, šilko pievoje išsivartyk ir pargrįžk namo.

Juodbėrė nusineša prilipusią laumę raganą

ELENYTĖ (*pasirodo tiltelio viršuje, savo drabužėliais apsitaisiusi*). Labas rytas, devyni mano broleliai.

BROLIAI. Dėkui už labą, sesyte mūsų mylimiausia, Elenyte devyniabrole! (*Dainuoja*)

Eina seselė aukso tilteliu,
Rūtų vainikas ant jos kaselių.
Manėm, kad rytą saulė tekėjo –
Mūsų seselė artyn priėjo,

ELENYTĖ. Sužvenk, kumelėle,
Sužvenk, juodbėrėle,
Kur tavo devyni sūneliai,
Ten mano devyni broleliai.
(*Neramiai dairosi ir akimis ieško juodbėrės*) Kur mano juodbėrėlė?

III BROLIS. Nebijok, sugrįš.

ELENYTĖ. Kur laumė ragana?

I BROLIS. Nebijok, negrįš.

ELENYTĖ. Ir niekadoms niekadoms mano akys jos nebematys?

II BROLIS. Matys. Rudenį, kai vėjas nešios voratinklius, žinok – tai jos plaukai, žiemą, kai sniegas blizgės, žinok – jos kriauklai blizga. O dabar, sesyte mažiausia, eime pusryčių.

I BROLIS. Mes tau duosim briedienos.

ELENYTĖ (*mėgdžiodama laumę, į vaikus*). Aš nenoriu varlienos...

II BROLIS. Valgyk sveika šernienos...

ELENYTĖ. Aš nenoriu šunienos...

III BROLIS. Gal kąsnelį stirnienos?

ELENYTĖ. Kad man būtų katienos.

BROLIAI. Gal viščiukų, ančiukų, paršiukų?

ELENYTĖ. Paršiukų? (*Užtraukia*)

Žalio vario sparneliai raudoni,

Žalio vario sparneliai raudoni.

Visi juokiasi, muzika groja. Elenytė šoka su devyniais broliais